

CODI D'ÈTICA PER A BIBLIOTECARIS I PROFESSIONALS DE LA INFORMACIÓ A ESPANYA

*Elaborat per el Grup de Treball sobre Ètica Professional de SEDIC (Asociación Española de Documentación e Información) i aprovat per l'Asamblea de la Federación Española de Sociedades de Archivística, Biblioteconomía, Documentación y Museística (FESABID).
(Toledo, 23-5-2013)*

PREÀMBUL

La informació és un bé essencial en la societat.

Les persones i organitzacions encarregades de la gestió de la informació i la documentació han de ser conscients de la responsabilitat que contreen per l'impacte social, econòmic, cultural, polític i mediambiental de les seves accions ja que exerceixen un paper fonamental en la selecció, organització, preservació i difusió de la informació i la documentació; n'asseguren la seva utilització bé sigui amb fins jurídics, administratius, informatius, culturals, científics o empresarials; i contribueixen a millorar el funcionament de les organitzacions, a preservar la memòria col·lectiva i a fer possible l'educació, la formació, la investigació i la difusió de la cultura.

Les persones i les organitzacions que gestionen informació i documentació treballen en entorns culturals, administratius i econòmics diversos.

La diversitat de relacions laborals i dependències administratives i empresarials fa encara més imprescindible l'establiment de normes de conducta que guiïn la presa de decisions, la manera d'afrontar dilemes ètics i la resolució de possibles conflictes d'interessos en llur àmbit de treball, tant individualment com institucional.

SEDIC, com a associació que es dedica al foment l'intercanvi d'experiències i a la formació de bibliotecaris, documentalistes i altres professionals de la informació assumeix el compromís de fomentar l'ètica i la integritat en el món de la informació. L'ètica professional, la integritat, la imparcialitat, la honestedat i el respecte als altres no són només virtuts; representen allò que cada membre del SEDIC pot esperar dels seus socis.

Com a associació especialitzada de professionals de la informació, SEDIC es defineix mitjançant un conjunt clau de valors i objectius, amb l'objectiu de:

- Difondre la importància de la Informació i Documentació per el desenvolupament econòmic i científic, estimulants l'ús de les tecnologies i les fonts d'informació.
- Actuar de manera equitativa i honesta amb respecte cap als altres per facilitar l'accés i el contacte amb el mercat de treball, establint ponts entre ofertes i demandes, orientant les empreses en la selecció de professionals posant a la seva disposició una completa borsa de treball.
- Recolzar la diversitat i l'entesa mundial fomentant l'associacionisme professional i estimular les relacions internacionals dels professionals amb col·legues d'altres països, en especial de

la Unió Europea.

- Fomentar la cooperació entre professionals coordinant les activitats dels seus membres amb les d'altres associacions agrupades a FESABID (Federación Española de Sociedades de Archivística, Biblioteconomía y Documentación), i altres associacions nacionals i internacionals.

- Representar els seus associats davant l'Administració Pública i organitzacions relacionades amb la seva àrea d'activitat, així com en associacions, conferències i trobades internacionals.

Capítol I. DEFINICIÓ

El codi deontològic de SEDIC és una guia que complementa el coneixement especialitzat i la normativa tècnica i legal, i orienta l'exercici professional responsable i de qualitat. Fruit de l'evolució de la societat i de la mateixa professió, constitueix una reflexió sobre els seus principis i valors, que es manifesten en un conjunt de normes acceptades per el col·lectiu professional i que estan fonamentades en la seva experiència.

Capítol II. OBJECTIUS

Definir els principis i els valors específics de la professió.

Mostrar una imatge distintiva i de qualitat a tota la ciutadania mitjançant els valors que guien les persones que gestionen informació i documentació en l'exercici de l'ocupació econòmica i professional de la qual són responsables i què cal esperar d'ells.

Consolidar el sentiment de pertinença a un grup, potenciant els intercanvis d'informació i experiències entre els mateixos professionals de forma individual, i entre col·legis i associacions professionals.

Oferir un marc de referència moral a on acudir davant abusos, intromissions, dilemes i conflictes de valors.

Crear un flux de confiança des de la societat cap al col·lectiu professional com a persones íntegres, expertes en la provisió de serveis d'informació.

Promoure la reflexió entre el col·lectiu professional sobre les situacions problemàtiques i imprevistes que plantegen l'evolució de la societat, dels recursos i dels serveis, i sobre la resposta conforme a valors amb què enfrontar-se a aquesta realitat.

Capítol III. ÀMBIT D'APLICACIÓ

Aquest codi ha de guiar la pràctica professional dels socis i sòcies de SEDIC que treballen tant en l'àmbit públic com en el privat, i aspira a servir d'orientació per a altres professionals que duen a terme la seva activitat a organitzacions que gestionen informació i documentació, sense menystenir altres codis deontològics existents.

Capítol IV. PRINCIPIS I VALORS DEL PROFESSIONAL DE LA INFORMACIÓ I LA DOCUMENTACIÓ

La Declaració Universal dels Drets Humans és el document d'essència ètica definitori per a la professió. Fonamentalment els articles 1 al 3 que fan referència a la llibertat, igualtat i dignitat de la persona, els articles 18 i 19 sobre la llibertat d'expressió, opinió i accés a la informació de la persona, i els articles 26 i 27 en els que es plasmen el dret a l'educació i la vida cultural de les comunitats, i la protecció de la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

El Codi deontològic de SEDIC assumeix els principis de la Declaració i aprofundeix en aquells que s'identifiquen amb la professió.

Els Principis ètics que inspiren el Codi deontològic de SEDIC són:

Autonomia, creença en l'autonomia moral i la dignitat dels éssers humans.

Justícia, neutralitat i imparcialitat en detriment de prejudicis propis.

Utilitat social, interès en donar satisfacció a la societat en la definició dels objectius i la presa de decisions.

Responsabilitat social, aspiració de construir una societat millor en l'ús dels recursos, en la formació del capital humà i en el respecte al medi ambient.

Confiança, establiment d'un entorn fiable per a les persones, les organitzacions i els i les professionals.

En virtut dels Principis enumerats, els professionals i les professionals de la gestió de la informació i la documentació aplicaran en l'exercici de la seva activitat professional els següents valors:

1. LA LLIBERTAT INTEL·LECTUAL

Defensaran la plena llibertat d'expressió, d'informació i de coneixement de les persones.

Les úniques limitacions a la llibertat intel·lectual seran les derivades del respecte als drets humans promulgats per les Nacions Unides.

2. LA PRIVACITAT I LA CONFIDENCIALITAT

Garantiran el secret professional en l'exercici de la seva activitat per protegir la confidencialitat de les dades personals de les persones usuàries dels serveis d'informació i documentació, amb les úniques limitacions que vinguin determinades per el marc jurídic.

Vetllaran per la privacitat i respectaran la intimitat personal i familiar, i la pròpia imatge de les persones en tota activitat laboral.

3. L'ACCÉS A LA INFORMACIÓ

Proporcionaran el millor accés possible a la informació, perquè es tracta d'un mitjà per al desenvolupament econòmic, social i democràtic, posant a disposició dels usuaris la normativa pròpia que en regula l'accés, ús i difusió.

Vetllaran per garantir un accés lliure i igualitari als recursos a tota la ciutadania, sense restriccions per raó de gènere, qüestions ideològiques, educacionals, culturals, polítiques o econòmiques o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

Facilitaran l'accés a la informació especialment a col·lectius i individus en situació de desavantatge.

Recolzaran el dret universal al coneixement i a la informació, proporcionant informació actualitzada, plural, fiable, equilibrada i adequada a les necessitats d'informació de les persones usuàries de serveis d'informació i documentació.

Garantiran la transparència en la selecció, accés i subministrament dels recursos, duent a terme un tractament de la informació que hi faciliti l'accés.

Fomentaran les iniciatives d'accés obert per garantir el dret d'accés a la informació, amb les úniques limitacions que vinguin marcades per el marc jurídic, l'activitat econòmica de l'organització i la defensa de la seva conservació.

Recolzaran els principis del govern obert perquè, mitjançant la transparència, la participació i la integritat, el funcionament de les administracions i els negocis puguin ser escrutats per el públic en general.

Promouran l'alfabetització informacional i formaran en la recerca i bon ús dels recursos, en els suports tecnològics que els distribueixen, i en l'avaluació de la informació, perquè de manera autònoma i responsable les persones usuàries puguin extreure tota la informació que necessitin.

Tindran cura de la integritat i l'autenticitat de la informació i la documentació subministrada.

Serà contrari a la deontologia professional demanar o acceptar contraprestacions per la consulta o accés a qualsevol producte, llevat que tal contraprestació estigui així regulada per l'organització o es tracti de centres o empreses de caràcter privat l'activitat de les quals estigui lligada a la venda d'informació.

4. ELS DRETS D'AUTOR I LA PROPIETAT INTEL·LECTUAL

Protegirán els drets d'autor i de la propietat intel·lectual conforme a la legislació vigent.

Promouran l'establiment d'excepcions i limitacions al dret d'autor en benefici de biblioteques, arxius i centres de documentació públics i d'institucions sense afany de lucre.

Identificarán i faran constar de forma expressa l'autoria i la font original de la informació.

Difondran a les seves organitzacions el coneixement del dret d'autor, i instruirán la

ciutadania i els seus col·legues sobre les conseqüències legals i intel·lectuals del plagi.

Impulsaran les polítiques que tendeixen a millorar la transparència i l'accés a la informació de governs i administracions públiques.

5. LA PROFESSIONALITAT

Assumiran un compromís intrínsec amb el desenvolupament educatiu, social i econòmic, amb la investigació i la innovació, amb la comprensió del present i del passat, i amb la preservació íntegra del coneixement per a generacions futures.

Contribuiran a la dignificació i al progrés de la professió, així com al reconeixement social de la seva activitat econòmica.

Defensaran un criteri professional independent, just i objectiu.

Mostraran un comportament honest i íntegre acompanyat d'una altra competència professional.

Defensaran condicions de treball justes i equitatives sense importar l'escalafó que posseeixin o la relació laboral d'aquells que les exerceixin. Entre aquestes condicions destacaran la igualtat de salaris sense distinció de sexes, un ambient de treball higiènic i saludable, i una relació contractual fiable i segura.

Promouran la formació universitària en Informació i Documentació i la formació especialitzada, assumint i respectant la pluralitat d'especialitzacions diferents que a l'actualitat s'imbriquen en un servei de qualitat, innovador i modern.

Actualitzaran de forma permanent els coneixements, competències i aptituds, les normes tècniques i la legislació que afecten a biblioteques, arxius i centres de documentació, per tal de mantenir una formació continua actualitzada que els permeti realitzar una gestió més eficaç i la difusió de la informació per el mitjans habituals per a la ciutadania (publicacions, Internet, xarxes socials).

Potenciaran el traspàs de coneixements amb col·legues, i amb tot el sector en el seu conjunt, creant un entorn motivador. Serà especialment rellevant la cooperació en la recerca de documents no catalogats i d'informació de difícil accés.

Promouran l'associacionisme en el seu àmbit de treball, –entre col·legues, la ciutadania i l'organització–, i especialment entre estudiants d'Informació i Documentació, i s'associaran a les organitzacions professionals com a canals per a l'enfortiment i la cohesió de la professió.

6. LA LLEIALTAT A L'ORGANITZACIÓ

Contribuiran a la missió, visió i objectius estratègics de l'organització i participaran en el seu assoliment.

Demostraran la lleialtat a la institució mitjançant el respecte a la informació confidencial i

la dedicació a activitats que siguin competència de l'organització.

No faran públics assumptes interns de l'organització i no participaran en activitats o comentaris que puguin perjudicar la imatge social de l'organització amb l'excepció de les revelacions que es realitzin amb vista a la denúncia de pràctiques o conductes il·legals.

Vetllaran per els béns de l'organització, es duran a terme pràctiques comercials honestes, i s'utilitzarà el nom de la institució en accions de màrqueting i publicitat de manera veraç i proporcionada.

7. LA CONSERVACIÓ I LA PRESERVACIÓ

Assumiran la responsabilitat de la protecció i la conservació dels documents contra el dany físic, el deteriorament o la subtracció. Igualment seran responsables de la conservació íntegra dels documents a fi de garantir la seva autenticitat, evitant qualsevol manipulació o destrucció d'informació o dades que pugui amagar fets o falsejar proves.

Duran a terme polítiques de preservació dels documents en qualsevol suport de forma responsable i fidel a la integritat del document original, seguint les normes internacionals establertes per a cada suport documental.

Vetllaran per garantir la preservació de la informació i la documentació de manera que permeti la seva utilització present i futura.

8. EL RESPECTE A LA DIVERSITAT CULTURAL I IDEOLÒGICA

Respectaran i conservaran el patrimoni cultural de les minories.

Recolzaran i promouran el respecte a la diversitat cultural com a camí per aconseguir un millor diàleg i entesa mundial.

9. LA RESPONSABILITAT SOCIAL I EL RESPECTE AL MEDI AMBIENT

Promouran serveis sostenibles en un ambient laboral i professional compromès amb el progrés de la comunitat i la societat.

Realitzaran accions de captació de recursos externs atenint-se als criteris ètics de la professió.

Adequaran equipaments i instal·lacions de manera que sigui possible l'ús dels recursos per a tots els grups de població, en especial als discapacitats, menors, i persones de la tercera edat.

Contribuiran al desenvolupament sostenible mitjançant l'ús responsable de les tecnologies, dels recursos i equipaments, de l'energia, i establiran mesures de sensibilització i polítiques de reaprofitament i reciclatge dels materials.

10. LA QUALITAT DEL SERVEI

Vetllaran per dur a terme un servei de millora constant i excel·lent.

Tindran un comportament personal i col·lectiu exigent en qualsevol faceta de la seva activitat professional, amb l'objectiu de transmetre l'objectiu prioritari de l'assoliment d'un servei de qualitat en tot el desenvolupament de la seva activitat professional.

Comunicaran als seus responsables les conseqüències sobre la qualitat del servei de possibles minves en els recursos humans, econòmics o tècnics, que suposin una disminució o deficiència en l'atenció a les persones usuàries.

Capítol V. DISPOSICIONS FINALS

1^a. Per garantir la seva vigència, el Codi deontològic de SEDIC es revisarà periòdicament a fi d'incorporar els canvis que es produeixin en la naturalesa de la professió i en el seu entorn social i institucional.

2^a. Així mateix SEDIC difondrà els valors i principis continguts en el codi entre els seus socis i sòcies, entre responsables de les organitzacions i altres agents, així com en donarà la màxima difusió.

En la redacció d'aquest document hi han col·laborat:

- Paz Fernández y Fernández-Cuesta (Bibliotecària, Fundación Juan March. Sòcia de SEDIC). Coordinadora del Grup de Treball d'ètica professional de SEDIC.
- Antonio Tomás Bustamante (Bibliotecari. President de l'Asociación Andaluza de Bibliotecarios).
- Jorge Candás Romero (Documentalista. Soci SEDIC).
- Vicent Giménez Chornet (Arxiver. Professor Universidad Politècnica de Valencia. Membre del Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de la Comunitat Valenciana).
- Margarita Pérez Pulido (Professora de Documentació. Universidad de Extremadura. Sòcia SEDIC).
- Montserrat Puyol Rodríguez (Documentalista. Presidenta de l'Associació de Bibliotecaris, Arxivers i Documentalistes de les Illes Balears).

- Ana Reyes Pacios (Professora de Documentació. Universidad Carlos III de Madrid. Sòcia SEDIC).
- Concepción Rodríguez-Parada (Professora del Departament de Biblioteconomia i Documentació. Universitat de Barcelona. Membre del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya).
- Josep Vives i Gràcia (Bibliotecari. Generalitat de Catalunya. Membre del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. Soci SEDIC).